

<<ՍԵՎԱՆԻ Խ. ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ>>

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ
2022

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ – Մարգարիտաղ ֆուտբոլ

ԱՌԱՐԿԱ - Ֆիզկուլտուրա

ՀԵՂԻՆԱԿ – Արամայիս Ավետյան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ – Ջիլ գյուղի միջնակարգ դպրոց

ՖՈՒՏՐՈՆ

Ֆուտբոլը գնդակով թիմային սպորտային խաղ է: Անգլերենից թարգմանած այն նշանակում է «ոտքի գնդակ»: Մեր դարաշրջանից դեռ շատ առաջ գնդակով խաղի բազմաթիվ տեսակներ են տարածված եղել հին Արևելքում (Եգիպտոս, Չինաստան) և անտիկ աշխարհում (Հունաստան, Հռոմ): Ժամանակակից ֆուտբոլի հայրենիքը Անգլիան է: Հենց այստեղ է, որ 1863թ. ստեղծվել է Ֆուտբոլի անդրանիկ ասոցիացիան և մշակվել խաղի կանոնները, որոնք հիմնականում պահպանվել են մինչև օրս: Բրիտանացիները գտան և ֆուտբոլի գոյատևման ու զարգացման կազմակերպական գլխավոր ձևերը: Այստեղ ծնվեց ֆուտբոլային առաջին ակումբը («Շեֆիլդ Յունայտեդ»), անցկացվեց գավաթի առաջին խաղարկությունը (1971 թ.) և ազգային անդրանիկ առաջնությունը (1888 թ.): Բրիտանական կղզիներում է տեղի ունեցել և ազգային հավաքական թիմերի առաջին խաղը (Անգլիա – Շոտլանդիա, 1872 թ. - 0:0):

1904 թ. Եվրոպական մի շարք երկրների նախաձեռնությամբ ստեղծվեց ֆուտբոլային ասոցիացիաների միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ): Լատինական Ամերիկայի երկրները ՖԻՖԱ-ին սկսեցին միանալ 1912 թվականից: Ներկայումս ՖԻՖԱ-ն իր մեջ միավորում է 145 երկրների ազգային ֆեդերացիաները և հանդիսանում է միջազգային սպորտային խոշորագույն կազմակերպություններից մեկը:

1908 թվականից ֆուտբոլը մտցվել է օլիմպիական խաղերի ծրագրի մեջ: Օլիմպիական առաջին երկու մրցաշարերում հաղթող է ճանաչվել Անգլիայի թիմը: 1924 թ. օլիմպիական խաղերը բաց արեցին համաշխարհային ֆուտբոլի զարգացման նոր փուլը, դրեցին Եվրոպայի և Հարավային Ամերիկայի թիմերի հանդիպումների հիմքերը, մայրաքաղաքներ, որտեղ ֆուտբոլն առավել զարգացում ստացավ:

Աշխարհի առաջին չեմպիոնատը տեղի է ունեցել Ուրուգվայում 1930 թվականին: Այն հաղթանակ բերեց մրցաշարի կազմակերպիչներին: Սակայն

աշխարհի առաջնություններում ուժեղագույն թիմը իրավամբ համարվում է բրազիլականը, որը հաղթող է ճանաչվել երեք անգամ (1958, 1962, 1970 թ.թ):

Ֆուտբոլը Ռուսաստան են բերել անգլիացիները 19-րդ դարի վերջերին: 1897 թ. ստեղծվել է առաջին թիմը: Նախահեղափոխական Ռուսաստանում ֆուտբոլը թույլ էր զարգացած:

Փոփոխություններ, եզրակացություն

Վերջին երեք տարում ժամանակակից ֆուտբոլում մեծ փոփոխություն տեղի ունեցավ: Ի հայտ եկավ «VAR» համակարգը:

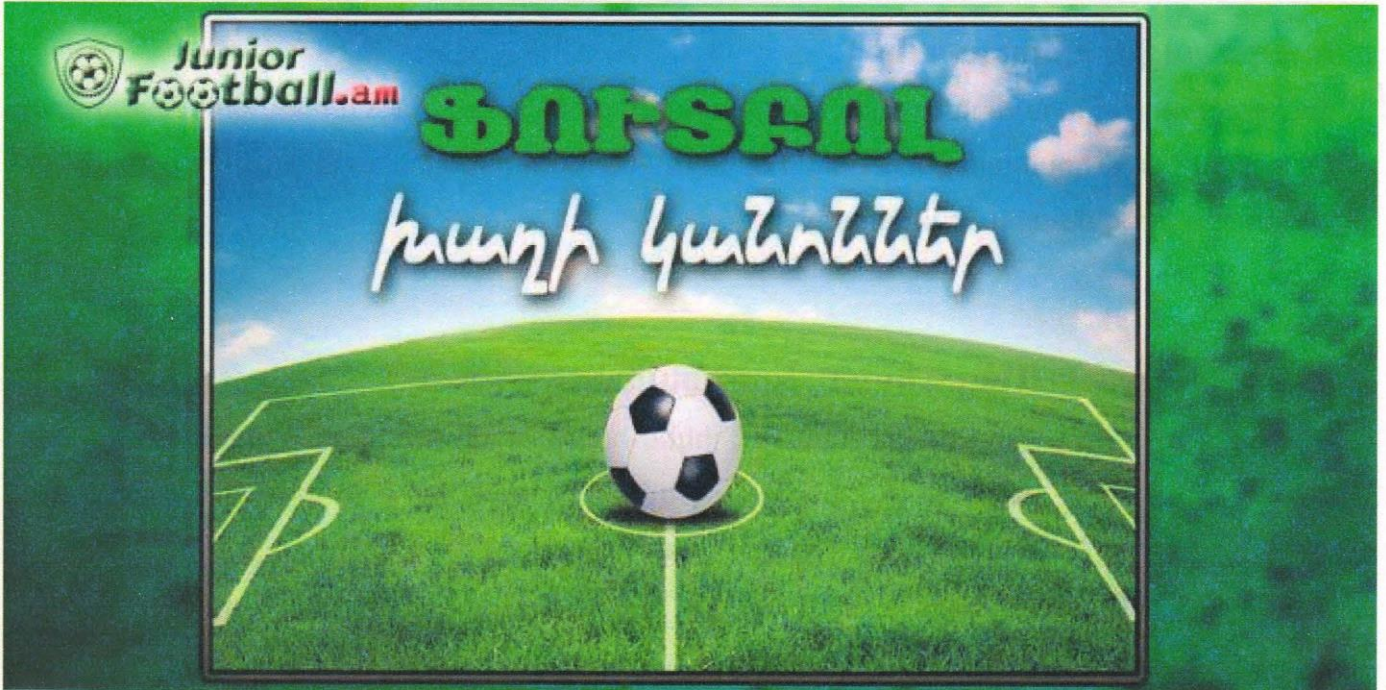
Ի՞նչ է VAR-ը:

VAR-ը թույլ է տալիս դիտարկել չորս տեսակի վիճելի պահ. կանոնների խախտումով խփված գոլ, 11 մետրանոցի նշանակման դրվագ, կարմիր քարտի սխալ ցուցադրում: Եթե տեսամրցավարը հայտնաբերում է «ակնհայտ սխալ» գլխավոր մրցավարի կողմից, ապա հայտնում է նրան այդ մասին: Մրցավարը VAR հաղորդումից հետո կարող է ընտրել երեք տարբերակներից մեկը. իր որոշումը թողնել ուժի մեջ, հայտարարել դադարի մասին՝ էկրանով դիտելու իրավիճակը կամ ընդունել տեսաօգնականի առաջարկությունը, չեղարկել սեփական որոշումը:

VAR համակարգը չընդունվեց թե ֆուտբոլիստների, թե մասնագետների կողմից: Մասնագետները կարծում են որ խաղի դադարեցումը բացասաբար է անդրադառնում ֆուտբոլիստների հոգեբանության վրա:

Եզրակացություն – Խաղը չպետք է դադարեցվի, այլ VAR-ի մասնագետները իրենք պետք է տան վերջնական պատասխանը:

Ժամանակակից տեխնիկայի դարաշրջանում երեխաներն ինքնուրույն կարողանում են ստեղծել իրենց երազանքի թիմը: Ստեղծում են տակտիկական և տեխնիկական պլաններ, համացանցի միջոցով կարողանում են ծանոթանալ թիմերի և ֆուտբոլիստների կյանքին և գործունեությանը: ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիան պետք է մեծ ներդրում ունենա մանկապատանեկան ֆուտբոլի զարգացմանը մարզերում և գյուղերում: Կազմակերպել և անցկացնել դպրոցականների համայնքային ու մարզային մրցումներ: Լիահույս լինենք, որ հետևողական աշխատանքների շնորհիվ կունենաք հաջողություն և որակյալ աշխատանք՝ ջանասիրաբար աշխատելու փորձառություն, պատասխանատվություն ցանկացած աշխատանքի կատարման ժամանակ:

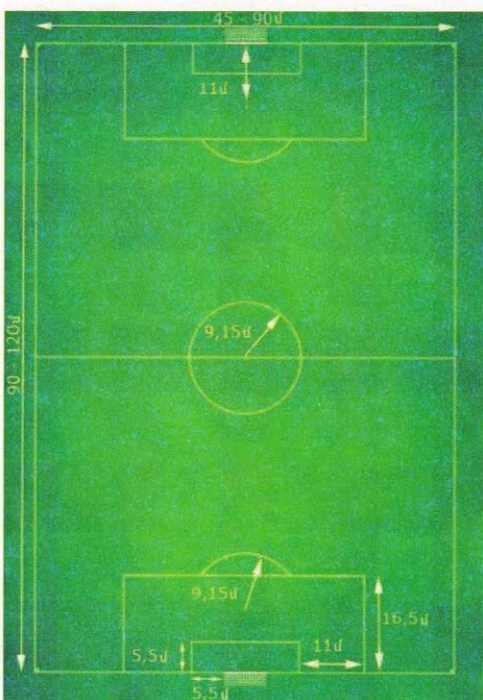
ՖՈՒՏԲՈԼ. Խաղի կանոնները

👤 Նորայր Մարտիրոսյան © 19.10.2016

📁 Լրահոս Breaking News, Նորություններ, Սլայդ-մեկյու, Ֆուտբոլային կանոններ 👁 4,680 Դիտումներ

Խաղադաշտը

Ֆուտբոլ խաղում են ինչպես բնական, այնպես էլ արհեստական խոտածածկով խաղադաշտերում: Արհեստական ծածկույթը պետք է լինի կանաչ գույնի: Գծանշումներ խաղադաշտը պետք է լինի ուղղանկյուն և նշվի գծերով: Գծերը, որոնցով սահմանազատվում է խաղադաշտը, համարվում է դաշտի մաս: (Այսինքն, եթե գնդակը թեկուզ 1մմ գծի վրա է, ապա այն համարվում է խաղադաշտում և պետք է շարունակել խաղը):

Չափսերը

Երկարությունը` 90-120մ

Լայնությունը` 45-90մ

Բոլոր գծերը պետք է լինեն միևնույն լայնության և չպետք է գերազանցեն 12 սմ:

Միջազգային խաղերում չափսերն այլ են.

Երկարությունը` 100-110մ

Լայնությունը` 64-75մ

Դարպասային հրապարակը

Յուրաքանչյուր դարպասայունից դեպի անկյունային դրոշակը 5.5 մ հեռավորության վրա դեպի խաղադաշտ գծվում են 5.5 մ ուղղահայացներ, որոնք միանում են

դարպասային գծին զուգահեռ գծով: Այս տարածքը դարպասային հրապարակն է:

Տուգանային հրապարակը

Յուրաքանչյուր դարպասասյունից դեպի անկյունային դրոշակը 5.5 մ հեռավորության վրա գծվում են 5.5մ ուղղահայացներ, որոնք միանում են դարպասային գծին զուգահեռ գծով: Այս տարածքը տուգանային հրապարակն է:

Անկյունային դրոշակները

Դրոշակները պետք է լինեն հարթ գագաթով և ոչ պակաս, քան 1.5 մ բարձրությամբ: Դրանք պետք է տեղադրված լինեն խաղադաշտի յուրաքանչյուր անկյունում:

Դարպասները

Դարպասները պետք է տեղադրված լինեն դիմային գծի կենտրոնում՝ անկյունային դրոշակներից՝ հավասար հեռավորության վրա: Դարպասասյուների միջև ընկած հեռավորությունը 7.32 մ է, իսկ հեծանի բարձրությունը գետնից՝ 4.44մ: Դարպասասյուները և հեծանը չպետք է գերազանցեն 12 սմ:

Ֆուտբոլային դաշտ, ֆուտբոլային խաղերի համար հրապարակ է: Նրա չափսերը և դասավորությունը կարգավորվում են ֆուտբոլի առաջին կանոնով:

Պատմություն

- 1863 - Ֆուտբոլի դաշտի չափերի վերաբերյալ կանոնների առաջին հրահանգները:
- 1875 - Շեֆիլդի ֆուտբոլային ասոցիացիայի ճնշման ներքո Անգլիայի ՖԱ-ն ընդունում է կանոններ, որոնք նախատեսում են նպատակին կոշտ խաչմերուկով վերազինել և արգելել ժայավենների օգտագործումը: Սահմանվում է դարպասների վերջնական չափսերը:
- 1891 - Դարպասների վրա ցանց է հայտնվում:
- 1901 - Հայտնվում է տուգանային հրապարակը:
- 1912 - Դարպասապահը իրավունք է ձեռք բերում խաղալ ձեռքերով միայն իր տուգանային հրապարակում, չնայած մինչ այդ նրան թույլատրվում էր խաղալ ձեռքերով ամբողջ դաշտում:
- 1937 - վերջին նշագրման փոփոխություն, տուգանային հրապարակի աղեղ՝ տուգանային հրապարակից 10 յարդ հեռավորության վրա

Տարածություն

Խաղերը կարող են անցկացվել ինչպես բնական, այնպես էլ արհեստական ծածկույթով խաղադաշտերում: Ֆուտբոլային խաղի կանոնների համաձայն, արհեստական ծածկույթը պետք է կանաչ լինի:

Չափսեր

Խաղադաշտը ունի ուղղանկյունի տեսք: Կողային գիծը անպայման պետք է լինի ավելի երկար, քան նպատակային գիծը:

Դաշտի չափսեր

Երարություն նվազագույնը 90 մ (100 յարդ), առավելագույնը 120 մ (130 յարդ)

Լայնություն նվազագույնը 45 մ (50 յարդ), առավելագույնը 90 մ (100 յարդ)

Տարածքը - սկսած 4050 մ² մինչև 10 800 մ²

Դաշտի չափսերը միջազգային խաղերի ժամանակ

Երարություն նվազագույնը 100 մ (110 յարդ), առավելագույնը 110 մ (120 յարդ)

Լայնություն նվազագույնը 64 մ (70 յարդ), առավելագույնը 75 մ (80 յարդ)

FIFA -ի կոմից առաջարվող չափսեր ^[1]:

Երկարություն — 105 մետր

Լայնություն— 68 մետր

Տարածք-7140 մ²

Նշագծում

Դաշտի նշագծումը կատարվում է 12 սմ լայնությամբ գծերից. այս գծերը մուտքագրում են իրենց սահմանափակումները: Բոլոր գծերը պետք է ունենան միևնույն լայնությունը:

Խաղադաշտը միացնող երկու երկար գծեր կոչվում են կողային գծեր. երկու կարճ գծերը՝ դարպասային գծեր:

Դարպասի մակերես

Դաշտի յուրականյութ կետում նշվում է դարպասների տարածքը՝ գոտի, որի սահմաններից կատարվում է հարված դարպասից:

Յուրաքանչյուր դարպասի ներսից 5,5 մ (6 յարդ) տեղակայված կետերից երկու տող գծագրվում են աջ անկյուններով դեպի նպատակային զիծը դաշտի խորքերը:

Գոլային գծից 5,5 մ (6 բակեր) հեռավորության վրա, այս տողերը միացված են մեկ այլ գիծով՝ դարպասային գծերին զուգահեռ: Այսպիսով, դարպասային գծերի մակերեսը 18,32 մ է (20 յարդ)՝ 5,5 մ-ով (6 յարդ):

Անկյունային հատվածներ

Դաշտի չորս անկյուններից յուրաքանչյուրում 1 մ շառավղով (կամ 1 յարդ) կամարով գծված է դաշտի անկյունում գտնվող կենտրոնով՝ սահմանափակելով հատվածը անկյունային հարվածների կատարման համար:

Անկյունային հատվածների սահմաններից 9.15 մ (10 յարդ) հեռավորության վրա կարող են գծանշվել կողային գծեր և նպատակային գծեր (նրանց կողքին գտնվող գծերի արտաքին մասում աջ անկյուններով), որն օգտագործվում է որոշելու այն հեռավորությունը, որտեղ գտնվում են խաղացողները անկյունային հարվածի կատարման ժամանակ:

Դրոշակակիրներ

Դաշտի անկյուններում անպայման պետք է տեղադրվեն դրոշներ առնվազն 1.5 մ բարձրությամբ (5 ոտնաչափ) բարձրության վրա գտնվող դրոշակակիրների վրա, որոնք վերևում գազաթներ չունեն:

Բացի այդ, դրոշակակիրները կարող են տեղադրվել միջին և կողային գծերի խաչմերուկից առնվազն մեկ մետր հեռավորության վրա (ժամանակակից ֆուտբոլում դրանք օգտագործվում են շատ հազվադեպ):

Դարպասներ

Դարպասը պետք է լինեն 7,32 մետր լայնությամբ (8 յարդ) և 2,44 մետր (8 ոտնաչափ) բարձրությամբ: Դարպասները պետք է տեղադրվեն դարպասային գծերի կենտրոնում (լինեն անկյունային դրոշակակետերից հավասար հեռավորության վրա) և ամուր ամրացված լինեն գետնին: Դյուրակիր դարպասների օգտագործումը թույլատրելի է միայն այն դեպքում, եթե դրանք բավարարեն այս պահանջը: Դարպասային գծերի լայնությունը հավասար է սյուների և խաչմերուկների լայնությանը:

Տեխնիկական տարածք

Մարզադաշտերում հանդիպումներ անցկացնելիս, որտեղ կան հատուկ նշանակված տեղեր՝ տեխնիկական անձնակազմի և փոխարինողների համար, դաշտի անմիջական հարևանությամբ նշանակված է տեխնիկական գոտի, որի սահմանները 1 մետր են, տարածքի երկու կողմերում էլ, որոնք նախատեսված են փոխարինողների նստարանների, և առաջ՝ կողքի գծից 1 մ հեռավորության վրա: Այս գոտու սահմանները նշելու համար խորհուրդ է տրվում օգտագործել գծանշաններ:

Ֆուտբոլային դաշտի կառուցվածք

Համաշխարհային կարգի ֆուտբոլի խաղադաշտը բարդ բազմաշերտ կառույց է: Ֆուտբոլի դաշտը բաղկացած է (վերևից ներքև) հետևյալ մասերից

- Խոտածածկ մարգագետին

- Ավազի և մանրախիճի հատակ
- ջեռուցման խողովակներ
- Ջրահեռացման խողովակներ
- Օդափոխման խողովակներ

Խոտային ծածկույթ

Խոտի ծածկույթը պետք է ջրել և պարարտացնել, ինչպես նաև ցանել «ճաղատ բծերը»: Խոտը թույլ չի տալիս շատ խաղեր անցկացնել, որպեսզի այն չփչանա, բնական խոտի վրա նախատեսած հանդիպումների քանակը չպետք է գերազանցի շաբաթը երկուսը:

Ժամանակակից մարզադաշտերում խոտը աճեցված չէ, բայց բերված է տորֆի գլորումների տեսքով:

Մինթետիկ ծածկույթ

Նախագծված է որպես բնական մարզագետիկների փոխարինող այն մարզերում (կլիմայական գոտիներ), որտեղ բացակայում են խոտի ֆոտոսինթեզի պայմանները:

Մինթետիկ ծածկույթը սինթետիկ նյութից պատրաստված «գորգ» է, որի մեջ ամրացված են արհեստական թելի փաթեթներ («խոտի շեղբեր»): Յուրաքանչյուր «խոտի բերան» ոչ միայն պլաստմասե ժապավեն է, այլև բարդ ձևի արդյունք, օրինակ՝ ուժեղացնող կողոսկրներով:

Խաղային բնութագրերն ապահովելու համար արհեստական տորֆը ծածկված է լցանյութով, որը բաղկացած է ավազից և փխրուն ռետիններից:

Մինթետիկ ծածկույթը պահանջում է երկու տեսակի խնամք

- ծածկույթի մակերեսը բեկորներից մաքրելու համար (ծառի տերևներ և այլն) և պարբերաբար լրացնել լցոնիչը պահանջվող մակարդակով:
- Լցոնիչի փափկացումը հատուկ սարքավորումներով, որոնք թուլացնում են լցոնիչը, որը բաղկացած է քվարց ավազից և ռետինե հատիկից:

Երիտասարդական ֆուտբոլի դաշտերը

ԱՄՆ-ի երիտասարդական ֆուտբոլը առաջարկում է ստանդարտ չափի դաշտեր հիմնվելով ՖԻՖԱ-ի ուղեցույցների վրա 14 տարեկանից բարձր խաղացողների համար: Փոքր խաղացողների համար չափերը փոքր են:

8 տարեկան եւ ավելի երիտասարդ :

- Նպատակը՝ 4-ից 6 ոտնաչափ
- Դաշտ: 15-20 մետր լայնություն եւ 25-35 մետր երկարություն

9-10 տարեկանների համար .

- Նպատակը՝ 6-ը 18 կամ 6-ով՝ 12 ոտնաչափ
- Դաշտ: 35-45 մետր լայնություն եւ 55-65 մետր երկարություն

12-13 տարեկանների համար .

- Նպատակը. 18-ը կամ 7-ը՝ 21 բակեր
- Դաշտ: 45-55 մետր լայնություն եւ 70-80 մետր երկարություն

Ֆուտբոլի գնդակ, գնդակ, որն օգտագործվում է **ֆուտբոլ** սպորտաձևում:

Սկզբնական ժամանակներում ֆուտբոլի գնդակները պատրաստում էին տարբեր կենդանիների կաշվից:

Դրանք շուտ էին մաշվում և ուժեղ հարվածներից պատռվում էին: Հատուկ պատրաստման եղանակը մշակեց **Չարլզ Գուդիերը 1838** թվականին^[1]: Նա գնդակ պատրաստեց **կաուչուկից**, որը հրաբխային ծագում ուներ: **1855** թվականին Չարլզը ներկայացրեց իր առաջին պատրաստած գնդակը:

Դա շատ հարմար էր, չէր պատռվում և չէր մաշվում:

Ֆուտբոլի գնդակ

Ֆուտբոլի գնդակ, գնդակ, որն օգտագործվում է **ֆուտբոլ** սպորտաձևում:

Սկզբնական ժամանակներում ֆուտբոլի գնդակները պատրաստում էին տարբեր կենդանիների կաշվից:

Դրանք շուտ էին մաշվում և ուժեղ հարվածներից պատռվում էին: Հատուկ պատրաստման եղանակը մշակեց **Չարլզ Գուդիերը 1838** թվականին^[1]: Նա գնդակ պատրաստեց **կաուչուկից**, որը հրաբխային ծագում ուներ: **1855** թվականին Չարլզը ներկայացրեց իր առաջին պատրաստած գնդակը: Դա շատ հարմար էր, չէր պատռվում և չէր մաշվում:

Որակը և տեսքը

- Ունի **գնդաձև** տեսք.
- Հիմնականում պատրաստվում է **բնական** և **արհեստական կաշվից**
- Գնդակի շրջանագծի երկարությունը տատանվում է **68-70 սմ-ի** սահմանում^[2]
- Գնդակի ծանրությունը տատանվում է **410-450 գ-ի** սահմանում
- Գնդակի մեջ **ջուրը** ներծծվելով ավելացնում է գնդակի զանգվածը

Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային հավաքական, ֆուտբոլի ազգային հավաքական, որը ներկայացնում է Հայաստանը ֆուտբոլի միջազգային մրցաշարերում և առանձին հանդիպումներում: Խորհրդային Միության անկումից հետո հավաքականը իր առաջին միջազգային խաղն անցկացրել է Սոլդովայի դեմ՝ 1992 թվականի հոկտեմբերի 12-ին: Պատմություն [խմբագրել | խմբագրել կոդը]

Հայաստանի անկախացումից հետո՝ 1992 թվականի հունվարի 18-ին, հիմնադրվել է Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան, որը նույն թվականին կապ է հաստատել ՖԻՖԱ-ի, իսկ 1993 թվականին՝ ՈՒԵՖԱ-ի հետ^[3]: Հայաստանի ազգային հավաքականի պատմությունն սկսվում է 1992 թվականի հոկտեմբերի 14-ին, երբ Հայաստանը խաղում է Սոլդովայի հավաքականի դեմ: Հանդիպման ընթացքում ոչ մի գոլ չի արձնագրվում, և խաղն ավարտվում է ոչ-ոքի: 1996 թվականին Հայաստանի հավաքականը դառնում է Եվրոպայի և աշխարհի առաջնությունների որակավորման փուլերի մասնակից^[4]: 1994 թվականից սկսած Հայաստանը մասնակցել է ՈՒԵՖԱ Եվրոպայի Լիգայի ու ՖԻՖԱ Աշխարհի առաջնության բոլոր որակավորման փուլերին^[5]:

Հայաստանի ազգային հավաքականի առաջին գլխավոր մարզիչն է եղել Խորհրդային Հայաստանի ֆուտբոլի աստղ Էդուարդ Սարգսրովը: ՈՒԵՖԱ-ի հորեյանական մրցանակի դափնեկիր և նախկին ֆուտբոլիստ Խորեն Հովհաննիսյանը նույնպես եղել է Հայաստանի հավաքականի մարզիչ: Սկզբնական շրջանում հավաքականի մարզիչներից շատերն այդ պաշտոնում մնում էին երկու տարուց ոչ ավելի: 2006 թվականին Հայաստանի հավաքականի մարզիչ է դառնում շոտլանդացի Իան Պորտերֆիլդը, ում շնորհիվ թիմը հասնում է իր առաջին հաջողություններին: Հայաստանի հավաքականն անցկացնում է հաղթական խաղեր Ղազախստանի (2:1) և Լեհաստանի (1:0) հավաքականների դեմ, իսկ Պորտուգալիայի հավաքականի դեմ խաղը, որին մասնակցում էր նաև Կրիշտիանու Ռոնալդուն, ավարտվում է 1:1 հաշվով:

Սակայն 62-ամյա Պորտերֆիլդը մահանում է քաղցկեղից՝ կիսատ թողնելով գործը: Պորտերֆիլդից հետո հավաքականի մարզչի պաշտոնակատար է դառնում նրա օգնականը՝ Վարդան Մինասյանը, ով շատ բան էր սովորել Պորտերֆիլդից ու Սամվել Դարբինյանից^[6]: 2009 թվականի փետրվարի 10-ին Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Ռուբեն Հայրապետյանի հրամանով Վարդան Մինասյանը նշանակվում է հավաքականի մարզիչ^{[7][8][9]}: ՈՒԵՖԱ Եվրո 2012 ընտրական փուլի ընթացքում Մինասյանի գլխավորությամբ Հայաստանի հավաքականը Ե խմբում հանդիպում

է Ռուսաստանի, Սլովակիայի, Իռլանդիայի, Մակեդոնիայի ու Անդորրայի հավաքականների դեմ: Հայաստանի հավաքականը երկու հանդիպումներում էլ հաղթում է Սլովակիայի (4:0 և 3:1) ու Անդորրայի (4:0 և 3:0) հավաքականներին: Մակեդոնիայի հավաքականի հետ խաղերն ավարտվում են 2:2 և 4:1, իսկ Ռուսաստանի հետ հանդիպումը՝ 0:0 հաշվով: Ե խմբում ամենաշատ գոլերը խփել էր Հայաստանի հավաքականը (22 գոլ), իսկ Հենրիխ Մխիթարյանը փխել էր 6 գոլ՝ դառնալով Ե խմբի ամենաշատ գոլ խփած ֆուտբոլիստը^{[10][11]}:

Մեղիամաքս-ի «Արարատ 73՝ վերելքի ուղին» հատուկ նախագիծը 7 ամիսների ընթացքում պատմելու 1973 թվականին Երևանի Արարատի ԽՍՀՄ առաջնությունում տարած հաղթանակի մասին: Առավել մանրամասն նախագծի մասին կարդացեք **այստեղ**:

Արսեն Կակոսյան

1973թ, 7 ապրիլի: Տոկր 1:

Առաջնության դրոշը «Յրագրան» ստադիոնում բարձրացնում են «Արարատի» ու Կիելի «Դինամոյի» ավագները:

ՍՏՈՒԳԱՏԵՍ

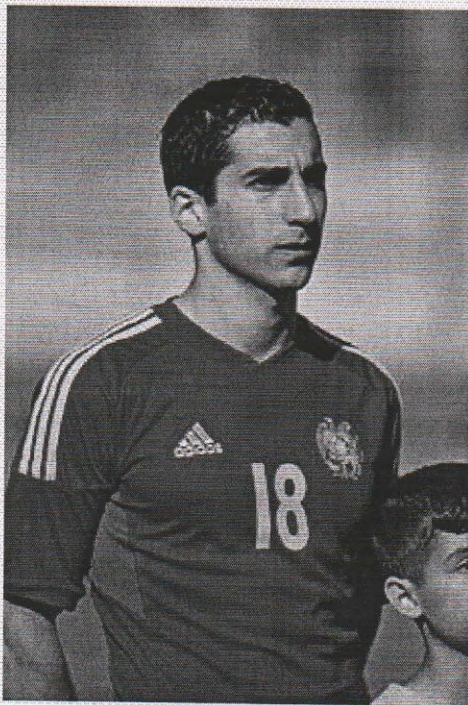
Ահա եւ սկսվեց... Անհնար է հաշվել, թե այսօր քանի անգամ է սիրտս կծկվել, մի բուռ դարձել: Երբ հիշում էի երեկոյան խաղի մասին, սառը քրտինք էր պատում ինձ: Իսկ խաղի ընթացքում առհասարակ թվում էր, թե սիրտս աշխատում է ընդմիջումներով: Նկատել եմ, որ խաղաշրջանի սկզբում միշտ այդպես է՝ երկրպագուների հուզմունքը կարելի է չափել ամենաբարձր սանդղակով: Պատճառը ինֆորմացիայի անբավարարությունն է: Սիրելի թիմին դաշտում տեսնելու հնարավորությունից երկար ժամանակ զրկված հանդիսատեսը տարբեր տեսակի ենթադրություններ է անում: Այդ պատճառով առաջին խաղին նա գնում է որպես յուրօրինակ ստուգատեսի: Երկրպագուն այդ օրերին հատկապես խիստ է ու բծախնդիր: Հատկապես եթե նախորդ խաղաշրջանում թիմը հաջող է հանդես եկել: Իսկ քանի որ «Արարատը» հաջող է հանդես գալիս արդեն երկու խաղաշրջաններում, պահանջները ֆուտբոլիստների նկատմամբ չափազանց մեծ են: Այդ ամենին գումարվում է այնպիսի արտառոց իրադարձություն, ինչպիսին է նոր մարզչի՝ Նիկիտա Միմոնյանի ընդգրկումը թիմի կազմում, որից շատերն ուղղակի հրաշք են ակնկալում՝ առանց դա թաքցնելու: Եվ ահա առաջին հիասթափությունը. խորամանկ ու խելամիտ տակտիկական նորարարությունների մասին պատմելու փոխարեն՝ նախապատրաստված հակառակորդներին վախեցնելու նպատակով, մարզիչը խաղաշրջանի բացման նախօրեին տված իր առաջին հարցազրույցում խոսում է ֆիզիկական պատրաստության մասին: Մի թե նա մտադիր է «Արարատը» տանել այն թիմերի ճանապարհով, որոնց կարգախոսը «խփիր-վազիր» տխրահռչակ բանաձեւն է:

Յիշում է դարպասապահ Ալոշա Աբրահամյանը

Մինչեւ մրցաշրջանի սկիզբը լավ նախապատրաստվել էինք: Բոլորս շատ ուրախ էինք, որ Նիկիտա Միմոնյանն է լինելու մեր մարզիչը, որը բոլորիս կողմից հարգված եւ սիրված էր: Նա կիրթ անձնավորություն էր, հեղինակություն էր՝ թե Ռուսաստանում եւ թե Հայաստանում: Ամբողջովին նվիրված էր թիմին, եւ թիմն էլ իրեն նվիրվեց:

10-15 օրով մեկնեցինք Ծաղկաձոր նախապատրաստվելու, այնուհետեւ մեկնեցինք Գագրա: Հիմնականում ուշադրությունը սեւեռում էինք ֆիզիկական պատրաստվածության վրա՝ տարբեր տեսակի վարժություններ, որոնք անհրաժեշտ են լավ մարզավիճակ ձեռքբերելու համար: Գագրայում եղանակը բարենպաստ չէր, սակայն դա մեզ չխանգարեց հոյակապ նախապատրաստվել: Մարզումներից հետո էլ եւ ազատ օրերին շարունակում էինք մարզվել. հանգստանալ զրեթե չէինք հասցնում:

Հենրիխ Մխիթարյան

Ներկա ակումբ Ռուսա

Համար 77

Պատանեկան կարիերա

1995 - 2006 Փյունիկ

Մասնագիտական կարիերա*

Տարի	Ակումբ	Խաղ (Գոլ)
2006 - 2009	 Փյունիկ	70 (30)
2009 - 2010	 Մետալուրգ Դոնեցկ	37 (12)
2010 - 2013	 Շախտյոր Դոնեցկ	72 (38)
2013 - 2016	 Բորուսիա Դորտմունդ	90 (23)
2016 - 2018	 Մանչեսթեր Յունայթեդ	39 (5)
2018 - 2019	 Արսենալ	39 (8)
2019 - այժմ	 Ռուսա	38 (24)

Անձնական տվյալներ

Ամբողջական անուն Հենրիխ Համլետի Մխիթարյան

Ազգությունը հայ

Քաղաքացիությունը Հայաստան

Մականուն Միկի

Ծննդյան ամսաթիվ հունվարի 21, 1989^{(1) [2] [3] [...]} (32 տարեկան)

Ծննդավայր Երևան, ՀԽՍՀ, Հայաստան

Հասակ 178 սմ

Քաշ 74 կգ

Դիրք Կիսապաշտպան

Ակումբային տեղեկություններ

Ազգային հավաքական‡

2006	 Հայաստան U-17	5 (1)
2006 - 2007	 Հայաստան U-19	6 (1)
2006 - 2010	 Հայաստան U-21	13 (9)
2007 - այժմ	 Հայաստան	88 (30) ^[4]

* Մասնագիտական կարիերայում ընդգրկված են միայն առաջնության խաղերը և գոլերը ըստ 30 սեպտեմբեր 2017:

‡ Ազգային հավաքականի խաղերն ու գոլերը ըստ 09 հոկտեմբեր 2017

Հենրիխ Համլետի Մխիթարյան (հունվարի 21, 1989^{[1][2][3]...}), Երևան, Հայկական ԽՍՀ, ԽՍՀՄ), հայ պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստ, «Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» առաջին աստիճանի շքանշանակիր^{[5][6]}: Հայաստանում ՅՈՒՆԻՍԵֆ-ի բարի կամքի դեսպան^[7]: Հենրիխ Մխիթարյանը ծնվել է ֆուտբոլիստ Համլետ Մխիթարյանի ընտանիքում: Յոթ տարեկան հասակում ընտանիքի հետ Ֆրանսիայից վերադարձել է Հայաստան, որտեղ էլ որոշել է ընտրել ֆուտբոլիստի կարիերան: Հայաստանի ազգային հավաքականի լավագույն ումբարկուն է, իսկ 2015 թվականից՝ ավագը:

Ներկայումս հանդես է գալիս իտալական «Ռոմա» ֆուտբոլային ակումբում: Ունի Երևանի պատվավոր քաղաքացու կոչում (2012)^[8]: Ութ անգամ (յոթ անգամ անընդմեջ^[9]) դարձել է Հայաստանի լավագույն ֆուտբոլիստ (2009, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 թվականներին):

Համարվում է Հայաստանի ազգային հավաքականի պատմության լավագույն ումբարկուն՝ 88 խաղում խփած 30 գնդակով: Հանդիսանում է միակ հայ ֆուտբոլիստը, որը խաղացել է Անգլիայի Պրեմիեր Լիգայում: 2017 թվականին ընդգրկվել է Հայաստանի լավագույն մարզիկների Top 10-ում^[10]:

Կենսագրություն[խմբագրել | խմբագրել կոդը]

Հենրիխ Մխիթարյանը ծնվել է 1989 թվականի հունվարի 21-ին, Հայաստանի մայրաքաղաք Երևանում՝ Մարինա Թաշչյանի և Համլետ Մխիթարյանի ընտանիքում: Մխիթարյանի հայրը՝ Համլետ Մխիթարյանը, ով 1980-ականների Երևանի «Արարատ» ֆուտբոլային ակումբի հայտնի հարձակվողներից էր, մահացել է 33 տարեկան հասակում՝ գլխուղեղի ուռուցքից^[11]:

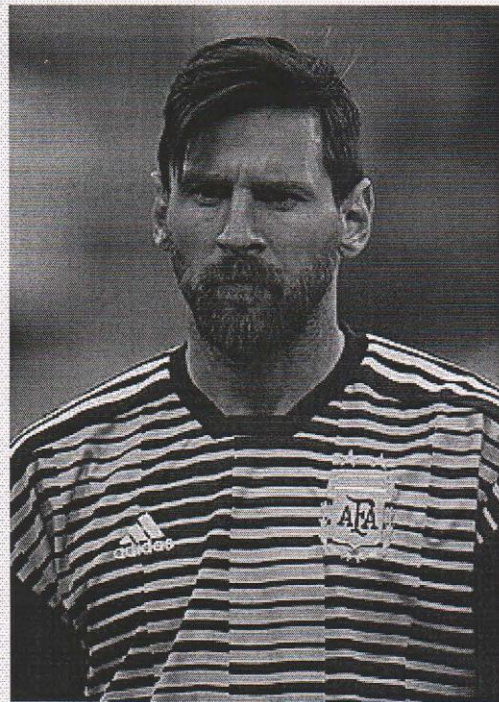
Մխիթարյանի մայրը՝ Մարինա Թաշչյանը, ղեկավարում է Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ազգային հավաքականների բաժինը, իսկ նրա ավագ քույրը՝ Սոնիկա Մխիթարյանը, աշխատում է ՈՒԵՖԱ-ի կենտրոնակայանում^[12]:

1990-ականների սկզբին Մխիթարյանի ընտանիքը տեղափոխվել է Ֆրանսիա, որտեղ նախկինում նրա հայրը՝ Համլետ Մխիթարյանը խաղացել էր տեղի «ԱՍՕՍ Վալանս» ակումբում՝ օգնելով թիմին բարձրանալ Լիգա 2-ի երկրորդ դիվիզիոն: Մխիթարյանն իր վաղ մանկությունն անցկացրել է Վալանսում: Ցանկանալով դառնալ ֆուտբոլիստ՝ նա սկսել է հետևել հոր օրինակին: Երեխա ժամանակ միշտ դիտում էր հոր խաղերը՝ ցանկանալով հետևել նրա մարզումներին: Մայրը՝ Մարինան պատմում է, որ երբ Համլետը գնալիս է եղել մարզումների, փոքրիկ Հենրիխը միշտ ցանկացել է գնալ հոր հետ, իսկ երբ հայրը նրան չի տարել՝ սկսել է լաց լինել այնքան, մինչև նա ստիպված Հենրիխին իր հետ է տարել:

Փյունիկ[խմբագրել | խմբագրել կոդը]

1995 թվականին Մխիթարյանը դարձել է Փյունիկի երիտասարդական հավաքականի անդամ և իր առաջին աշխատավարձը ստացել է տասնհինգ տարեկան հասակում^[16]: Ավելի ուշ տեղափոխվել է Փյունիկի մեծահասակների հավաքական՝ որպես պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստ առաջին անգամ հանդես գալով 2006 թվականին, 17 տարեկան հասակում: Վերջին անգամ թիմի կազմում խաղացել է 2009 թվականի խաղաշրջանում: Այդ խաղաշրջանի 10 թիմային խաղերի ընթացքում նա դարպաս է ուղարկել 11 գնդակ: Փյունիկի մեծահասակների թիմում 4 տարվա խաղաշրջանի ընթացքում չորս անգամ նվաճել է Հայաստանի պրեմիեր լիգան (2006, 2007, 2008 և 2009 թվականներին): 2007 և 2009 թվականներին նրանց թիմը երկու անգամ նվաճել է Հայաստանի սուպերգավաթը, մեկ անգամ Հայաստանի գավաթը՝ 2009 թվականին:

Լիոնել Մեսսի
իսպ.՝ Lionel Messi

Անձնական տվյալներ

Ամբողջական անուն	Լիոնել Անդրես Մեսսի ^[1]
Ազգությունը	իտալա-արգենտինացի
Քաղաքացիությունը	 Արգենտինա, Իսպանիա և Իտալիա ^[2]
Ծննդյան ամսաթիվ	հունիսի 24, 1987 ^{[4][5][6]–1} (34 տարեկան)
Ծննդավայր	Ռոսարիո, Արգենտինա
Հասակ	170 սմ ^[2]
Քաշ	72 կիլոգրամ ^[7]
Դիրք	Հարձակվող

Ակումբային տեղեկություններ

Ներկա ակումբ

ՊՄԺ

Լիոնել Անդրես Մեսսի^[8] (իսպ.՝ Lionel Andres Messi, հունիսի 24, 1987^{[4][5][6][...]}, Ռոսարիո, Սանտա Ֆե նահանգ, Արգենտինա^[9]), արգենտինացի ֆուտբոլիստ, հարձակվող, Ֆրանսիական «ՊՄԺ» ֆուտբոլային ակումբի խաղացող: Ումանք Մեսսիին համարում են բոլոր ժամանակների լավագույն ֆուտբոլիստ, նրան հաճախ համեմատում են Դիեգո Մարադոնայի հետ, իսկ վերջինս նրան համարում էր իր «հետնորդը»^{[10][11]}: Մեսսին «Ոսկե գնդակի» վեցակի մրցանակակիր է (2009, 2010, 2011, 2012, 2015, 2019 թվականներ)^{[12][13][14][15][16][17][18]}:

2019 թվականի սեպտեմբերի 23-ին հայտարարվել է, որ ՖԻՖԱ-ի դասակարգման աղյուսակի համաձայն՝ Մեսսին արժանացել է «*The Best FIFA Men's Player*» տիտղոսին՝ հավաքելով 46 միավոր^{[19][20][21][22]}:

Մեսսին ֆուտբոլ խաղալ սկսել է երիտասարդ տարիքում և իր հմտություններն ու ներուժը շուտով իրագործել է «Բարսելոնայում»: Նա «Նյուելզ Օլդ Բոյսի» երիտասարդական թիմից «Բարսելոնա» է տեղափոխվել 2000 թվականին: 2004-2005 մրցաշրջանում նա դարձավ թիմի ամենաերիտասարդ ֆուտբոլիստը, ով առաջնությունում գոլի հեղինակ է դարձել: Մեսսին շուտով լուրջ հաջողությունների հասավ իր թիմի հետ՝ երկու անգամ հաղթելով Լա Լիգայում (2005, 2006 թթ.) և Չեմպիոնների Լիգայում (2007 թ.):

Լիոնել Մեսսին, կամ էլ պարզապես Լեոն, ծնվել է 1987 թվականի հունիսի 24-ին արգենտինական Սանտա Ֆե քաղաքում: Նա ծնվել և մեծացել է ամեն ինչով ապահովված ընտանիքում: Նրա ծնողներն էին Խորխե Հորասիա Մեսսին և Մարիա Կուկիչինին^{[26][27][28][29]}:

Մեսսիների ընտանիքը ծագում էր իտալական Անկոնա քաղաքից, որտեղից նրա նախահայրը, Անջելո Մեսսին, գաղթել է Արգենտինա^{[30][31]}: Նա ունի երկու ավագ եղբայրներ, որոնցից մեկը նրանից մեծ է 5, մյուսը՝ 7 տարով, և մեկ քույր^[32]:

Նա սկսել էր իր կարիերան 1995 թվականին «Նյուելզ Օլդ Բոյս» թիմում^[33]: 11 տարեկանում նրա մոտ հայտնաբերվում է աճի հորմոնի հետ կապված խանգարում, որը դանդաղեցնում էր նրա աճը, ընտանիքը չէր կարողանում գումար հայթայթել բավականին թանկ բուժման համար^[34]: Երիտասարդ Մեսսիի տաղանդի մասին պատմում են «Բարսելոնա» ֆուտբոլային ակումբի սպորտային գծով տնօրենին, որը Մեսսիի խաղը դիտելուց հետո, առաջարկում է վերցնել նրան ակումբ և հոգալ բուժման ծախսերը, եթե նա համաձայնվի սկսել նոր կյանք Իսպանիայում: 13 տարեկանում իր ծնողների հետ տեղափոխվում է Իսպանիայի Բարսելոնա քաղաք^[35]:

Սակայն մինչ այդ Լիոնելով սկսեցին հետաքրքրվել «Ռիվեր Փլեյթի» ղեկավարները, սակայն «կարմրա-սպիտակավունների» շարքին տեղափոխվելուն խանգարեց բյուրոկրատական պահանջները: Բշտկական բազմաթիվ թղթերը հոգնեցրին Խորխե Մեսսիին և նա հրաժարվեց բանակցություններից: Հավանաբար սա էլ դարձավ այն կետը, որը բերեց նրան «Բարսելոնա»^{[33][35]}:

Օգտագործված գրականության ցանկ

- . Ա.Ա Դոբրով <<Ամեն ինչ սպորտի մասին>>
Հայաստան հրատ.1981թ.
- .Ֆուտբոլ (Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ) Երևան 2009 թ.
Սամսոն Սուրիկի Հակոբյան:
- .Ֆուտբոլ....Վիքիպեդիա ազատ....տեղեկություն;
- .Դասավանդման մեթոդիկա Երևան 2013թ.
Հ.Գաբրիելյան, Ֆ.Ղազարյան
- .Եզրակացություն